

7.12.2016

Liikenne- ja viestintäministeriö

kirjaamo@lvm.fi

tomi.lindholm@lvm.fi

Lausuntopyyntö postilain muuttamiseksi 3.11.2016 / LVM/1042/03/2015

Lausunto postilain muuttamiseksi

Kitämme mahdollisuudesta lausua näkemyksemme postilain muuttamista koskevaan hallituksen esitykseen eduskunnalle.

Yleistä

Palvelualojen työnantajat Palta ry on palvelualoja edustava työnantajajärjestö. Paltan jäsenistöön kuuluvat isona toimijana Posti Oy, mutta myös erityisesti pakettimarkkinoiden lukuisat kaupalliset toimijat kuten esim. DHL Express (Finland) Oy, Schenker Oy, TNT Suomi Oy, UPS Finland Oy, PostNord Oy.

Merkittävinä postiliiketoiminnan asiakkaana jäsenistöön kuuluvat myös mm laaja joukko palvelualojen yrityksiä kuten teleoperaattorit, Kela, taloushallinnon yritykset, OP-ryhmä sekä TES-toiminnan osalta koko pankki- ja vakuutuslaitokset. Näille yrityksille kohtuuhintainen ja tehokas kirjejakelu on osa liiketoiminnan tuottavuuskehitystäprosessia.

Perustuen Palta ry:n yleisiin strategisiin linjauksiin tarkastelemme postilakia seuraavista näkökulmasta:

- Markkinaehtoisuuden toteutuminen,
- Kilpailuneutraliteetin varmistaminen siten, että perinteisille toimijoille ei kohdisteta muita toimijoita enemmän liiketoimintaa rasittavaa sääntelyä tai toimintaehtoja,
- Digitalisaation edistäminen ja uusien innovatiivisten, tehokkaiden ratkaisujen kehittymismahdollisuudet,
- Tulevaisuuden kasvualoja tukevan yritys- ja innovaatiopolitiikan toteutuminen.

Postilain uudistuksen tavoitteet - yleispalvelun turvaaminen, jakelukustannusten nousun hillitseminen, uudet innovatiiviset toimintatavat ja sääntelyn purku - ovat kannatettavia, mutta jäljempänä esitetyin perustein esitämme muutamien kilpailua vääristävien, digitalisaatiokehitystä hidastavien ja sääntelytaakkaa lisäävien kirjauksien uudelleen arviointia.

7.12.2016

Suomalaiset toimijat eivät pärjää logistiikka- ja postialan kasvavassa kansainvälisessä kilpailussa, jos erittäin nopeasti muuttuvassa toimintaympäristössä asetetaan lakisääteisiä velvoitteita ja edellytetään resurssien sitomista vanhojen rakenteiden säilyttämiseksi. **Pääsääntöisesti lakiesityksen sääntelyn purkuun tähtäävät linjaukset ovat kannatettavia, mutta valitettavasti lakiluonnos tuo myös uusia velvoitteita yleispalvelun tarjoajalla. Jäljempänä esitetyin perusteluin esitämme yleispalveluun liittyvän lisäsääntelyn uudelleen harkintaa.**

Avoimessa kilpailussa kaikille toimijoille samat pelisäännöt

Postilaki I:n seurauksena kirjekeluo on vapaan kilpailun piirissä. Kirjeitä jakaa tällä hetkellä yli 10 jakeluyhtiötä. Useat lehtien jakeluyhtiöt ovat aloittaneet kirjekelun omalla varhaisjakelualueellaan.

Paltan strategialinjauksen mukaan pidämme kilpailun lisäämistä ja digitalisaation myötä syntyvää "luovaa tuhoa" kehitystä edistävänä ja kannatettavana asiana, mutta **korostamme, että markkinoiden avaaminen ei saa toteutua ns. perinteisten yritysten kustannuksella. Kilpailuehtojen ja velvoitteiden pitää olla tasapuoliset kaikille postia jakaville yhtiöille.**

Viisi-päiväisestä yleispalveluvelvoitteesta pitäisi luopua

Jaettavaa postia on tällä hetkellä noin 30% vähemmän kuin viisi vuotta sitten. Lakiesityksen taustamuistiossa kiistatta todetaan, että digitalisaation myötä jaettavan postin ml osoitteellisten kirjeiden määrä tulee kiihtyvällä tahdilla vähenemään. Vuositasolla vähennys on noin 10%.

Kirjepostin jakelu ja sen myötä myös yleispalveluvelvoite on murroksessa. Kotitalouksiin jaetaan keskimäärin yksi yleispalveluvelvoitteen piiriin kuuluva kirje tai pienpaketti viikossa. Sanomalehdet ovat siirtymässä sähköiseen verkkojakeluun ja internetin kautta jaettavaan asiakaskäyttämisen myötä räätälöitäviin applikaatioihin. Viisi-päiväisen jakelun tarve tulee entisestään vähenemään, kun lähiaikoina ollaan ottamassa kansalaisten sähköinen postilaatikko.

Mitä vähemmän on jaettavaa postia, sen suuremmaksi muodostuvat jaettavan postin kustannukset, mikäli toimintoja ei voida organisoida kysyntään nähden tehokkaimmalla mahdollisella tavalla. Kustannukset koituvat yhä harvempien yritysten – myös Paltan jäsenyritysten - maksettavaksi.

Yleispalveluvelvoite on toki ylläpidettävä, mutta edellä kuvatut seikat huomioiden jakelutiheys on suhteutettava jaettavaan volyyymiin nähden riittäväksi ja taloudellisesti kannattavaksi. Näkemyksemme mukaan viisipäiväiselle yleispalveluvelvoitteelle edes haja-asutusseudulla ei ole perusteltua tarvetta.

7.12.2016

Sanomalehtien jakelu ei kuulu yleispalvelujakelun piiriin. Myös haja-asutusseudulla se voidaan hoitaa kaupallisin sopimuksin ilman viisi-päiväistä yleispalveluvelvoitetta.

Lakisääteinen kilpailutusvelvoite ei turvaa innovatiivisia ratkaisuja vaan vaarantaa tuottavuuskehityksen ja laadun

Emme pidä lakisääteistä ehdotonta hankintamenettelyvelvoitetta perusteltuna.

Sen jälkeen, kun Viestintävirasto on päätöksellään asettanut yhdelle tai useammalle jakeluyritykselle velvollisuuden tarjota yleispalvelua, on valitulle toimijalle annettava markkinatalouden edellyttämät toimintaedellytykset.

Kilpailutusvelvoitteen tavoitteena on luoda ”liikennekaaren hengessä” uusia innovatiivisia kuljetusratkaisuja haja-asutusseuduille. Päämäärä on kannatettava, mutta keinona pakotettu kilpailutus sopii huonosti kysynnän ja tarjonnan mukaan toimivalle palvelusektorille ja sääntelyn purkuun.

Mainittakoon, että syksyllä 2015 solmitussa Paltan ja PAUn Viestinvälitys- ja logistiikka-alan työehtosopimuksessa on helpotettu ulkopuolisen työvoiman (alihankinta ja vuokratyö) käyttöä, mutta edelleen ulkopuolisen työvoiman käyttöön liittyy lukuisia TES-rajoitteita (mm. noudatettava työehtosopimus, ilmoitusvelvollisuudet luottamusmiehille, mahdollisesti ulkoistuksien kautta irtisanottavien henkilöiden irtisanomisajat ja uudelleensijoittaminen). Lakisääteisen ehdottoman kilpailutuspakon sijaan innovatiivisten tehokkaiden ratkaisujen syntymiseksi ensisijainen tavoite tulisikin olla työn tekemisen mallien uudistaminen ja työehtosopimusten edelleen kehittäminen mahdollistamaan innovatiiviset kehityskumppanuudet ja vastaamaan nykyistä paremmin liiketoiminnan ja toimintaympäristön muutoksiin.

Ehdoton kilpailutusvelvoite tulisi poistaa laista tai kirjata siten, että jakelua ei tarvitse ulkoistaa, jos yleispalvelujakelijan oma työ on hinnaltaan, laadultaan ja työn suorittamiseen liittyviin riskeihin nähden edullisin vaihtoehto.

Tavoitteena sääntelyn ja byrokratian vähentäminen

Lakiesityksen tavoitteet – yleispalvelun turvaaminen, jakelukustannusten nousun hillitseminen, uusien innovatiivisten toimintatapojen ja liikeideoiden syntyminen sekä sääntelyn purku ovat erittäin kannatettavia asioita, mutta Paltan linjauksien mukaisesti myös kansainvälisessä kilpailussa oleville, perinteisille toimijoille tulisi taata samat kilpailuedellytykset.

Aikaisemmin todetun mukaisesti Posti Oy:lle ollaan lisäämässä hallinnollista taakkaa mm. viisi-päiväisen jakelun, tietojärjestelmäkehityksen, osoiterekisterin

7.12.2016

ylläpidon ja lakiesityksessä epätasaisesti kuvatus hankintamenettelyprosessin muodossa.

Tietojärjestelmäkehitykseen ja avoimien rajapintojen tarjoamiseen liittyy lukuisia teknisiä ja taloudellisia kysymyksiä, jotka tulisi arvioida huolella ennen lakisääteisen velvoitteen antamista.

Lisäksi Posti Oyj:lle asetetaan lakiesityksen mukaan velvoite rakentaa sähköinen alusta lehdille, joilla ei ole nettiversioita.

Vallitsevassa teknologian murroksessa ja muutosnopeudessa pidämme toisen toimialan tarpeisiin tehtävän alustan lakisääteistä velvoitetta perusteettomana varsinkaan, kun lakisääteisesti asetetaan velvoite, jonka tarvetta ja kaupallista markkinaa ei ole selvitetty.

Alustan rakentaminen ei edistä pienten lehtien digi-kehitystä. Jo nyt on saatavilla kaupallisia ratkaisuja lehtien digitaaliseen jakeluun.

Yksittäinen tekninen ratkaisu sähköiseen jakeluun ei ratkaise paikallislehtien uudistumista, vaan onnistunut digitalisaatioprosessi edellyttää kokonaisvaltaista liiketoimintojen, tarjoaman ja asiakaskokemuksen uudistamista (viite Paltan selvitys: https://www.palta.fi/wp-content/uploads/2016/11/Digitalisaatio-palveluilla-Pysyyk%c3%b6-Suomi-mukana-digikehityksess%c3%a4_FINAL.pdf)

Tietojärjestelmien lakisääteisellä velvoitteella puututaan yritysten elinkeinovapauteen, johon ei pitäisi puuttua kuin todella poikkeuksellisissa tilanteissa ja perusteellisen ja monipuolisen arvioinnin seurauksena. Lakiesityksen säännös ei myöskään ole tarkkarajainen eikä kohtuullinen.

Toisaalta tietojärjestelmän lakisääteinen velvoite on välillistä yritystukea lehdille. Mikäli paikallislehtien digitalisaatiokehitystä halutaan tukea, tulisi se toteuttaa suorana yritystukena EU:n yritystukelainsäädännön periaatteita noudattaen.

Sanomalehtien digikehitystä tulee tukea suoraan – ei postilain kautta:

Postilakiuudistuksen tärkein tavoite on yhtäältä yleispalvelun turvaaminen, mutta myös jaettavan postin määrän vähetessä jakelukustannusten nousun hillitseminen. Tavoitteena on myös sääntelyä purkamalla edistää digitalisuutta hyödyntävien ratkaisujen syntymistä ja turvata päivittäinen sanomalehtijakelu haja-asutusseuduille.

Vaikkakaan sanomalehtien jakelu ei kuulu yleispalveluvelvoitteen piiriin, perustellaan viisipäiväisen yleispalvelujakeluvelvoitteen sillä, että sanomalehtien jakelu turvattaisiin myös seuduilla, jossa ei ole sanomalehtien omaa varhaisjakelua. Myös pienemmät sanomalehdet kohtaavat digitalisaation murroksen vääjäämättä. Sopeutuminen digiaikaan tulisi tapahtua mahdollisimman pian. Viisipäiväinen velvoittava yhteispalvelu ei nopeuttaisi maakuntalehtien digikehitystä – päinvastoin. Se antaisi mahdollisuuden viivästyttää päätöksiä digitalisaation edellyttämien uusien liiketoimintamallien, toimintatapojen, ansaintamallien, kumppanuuksien ja sisältöjen ym kehityksestä.

7.12.2016

Postin sääntelyvelvoitteiden sijaan sanomalehtien digitalisaatiokehitystä tulisi tukea mm innovaatorahoituksen ja digi-kehitystä tukevien veroratkaisujen avulla.

Digi-lehtien korkeampi arvonlisävero ei kannusta asiakkaita siirtymään digi-lehtiin ja uusiin jakelukanaviin. Digitaalisten tuotteiden ml. digilehdet arvonlisävero tulisikin saattaa mahdollisimman pian fyysisten tuotteiden kanssa samalle tasolle.

Ei ole myöskään perusteluja sille, että (digi)palveluyritykset maksavat yli kolme kertaa korkeampaa sähköveroa kuin teollisuus. Tulisi myöskin arvioida aikaisemmin Tekesin kautta lehtiyhtiöille kohdennetun innovaatorahoituksen vaikuttavuutta ja kohdentamista.

Helsingissä 7.12.2016

Palvelualojen työnantajat PALTA ry

Riitta Varpe
toimitusjohtaja